

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG . 410.010.02.2017
P/17/044

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/044 – Wykonanie zadań przez ośrodki adopcyjne
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	1. Lidia Sobkowiak-Mariasz, główny specjalista kontroli państwowej NIK, upoważnienie do kontroli nr LZG/121/2017 z dnia 16.08.2017 r., 2. Cezary Romanczenko, inspektor kontroli państwowej NIK, upoważnienie do kontroli nr LZG/150/2017 z dnia 9.11.2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze (dalej <i>ROPS</i>), al. Niepodległości 36, 65-042 Zielona Góra
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jakub Piosik, Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, realizację w latach 2015-2017 (I półrocze) przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze zadań związanych z organizacją i finansowaniem pracy ośrodków adopcyjnych oraz ich kontrolą, a także działanie w tym okresie Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. – funkcjonującego w strukturze organizacyjnej ROPS – w zakresie realizacji procedur związanych z przysposabianiem dzieci oraz wykonywania innych zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej² (dalej *ustawie o wspieraniu rodziny*)³.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W okresie objętym kontrolą ROPS prawidłowo zorganizował pracę Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp., w szczególności w zakresie ustalenia uregulowań wewnętrznych dotyczących postępowania kwalifikacyjnego dzieci i rodziców adopcyjnych. Zadania wykonywane przez ośrodek były w pełni finansowane ze środków budżetu państwa w postaci dotacji celowej. W toku kontroli NIK stwierdzono m.in. nieprawidłowość polegającą na tym, że każdy z dwóch publicznych ośrodków adopcyjnych funkcjonujących w ramach struktury Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze wykazywał w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych inne kategorie w zakresie kwalifikacji dzieci do przysposobienia.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz.U. z 2017 r. poz.697, ze zm.

³ Ośrodek Adopcyjny w Zielonej Górze (drugi publiczny ośrodek adopcyjny funkcjonujący w strukturze ROPS) nie podlegał kontroli w zakresie kwalifikowania dzieci do adopcji, realizacji procedur adopcyjnych, skuteczności tych działań, a także doboru osób przysposabiających dzieci.

Kierownik Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. oraz pracownicy merytoryczni spełniali określone w ustawie o wspieraniu rodziny wymogi dotyczące kwalifikacji. W latach 2015-2017 (I półrocze) w Ośrodku Adopcyjnym w Gorzowie Wlkp. zakwalifikowano do adopcji 92 dzieci, a przysposobionych w adopcji krajowej zostało 80 dzieci⁴. W tym samym okresie do ośrodka zgłosiło się 96 rodzin, a przysposobiło dzieci 75 rodzin. Szkoleniami zostało objętych 77 kandydatów na rodziców adopcyjnych. Na podstawie kontroli 15 postępowań zakończonych adopcją, tj. 20% realizowanych w ośrodku stwierdzono, że rzetelnie podejmowano działania w procesie adopcyjnym. Przeprowadzanie kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego odbywało się zgodnie z obowiązującymi zasadami określonymi w ustawie o wspieraniu rodziny. W toku kontroli NIK stwierdzono nieprawidłowości formalne w sporządzaniu kart dziecka, które nie zawierały wszystkich wymaganych elementów. Ośrodek z zaangażowaniem udzielał wsparcia kandydatom na rodziców adopcyjnych. Prowadzone szkolenia dla kandydatów na rodziców odbywały się zgodnie z zasadami określonymi w przepisach prawa.

Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp., jako wyznaczony do prowadzenia wojewódzkiego banku danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie prawidłowo wykonywał swoje zadania. W toku kontroli NIK stwierdzono jednak przypadki nieterminowego przekazania dokumentacji innym ośrodkom adopcyjnym prowadzącym banki danych. Opóźnienia te były jednak spowodowane przede wszystkim koniecznością zgromadzenia kompletnej dokumentacji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja i finansowanie pracy ośrodków adopcyjnych oraz kontrola działalności tych placówek

Opis stanu faktycznego

1.1. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze jest jednostką organizacyjną utworzoną w 2012 r.⁵ w celu wykonywania zadań samorządu Województwa Lubuskiego z zakresu polityki społecznej, w tym odnoszących się do funkcjonowania systemu adopcyjnego. ROPS wykonuje zadania wynikające z *Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej*⁶, przyjętego najpierw na lata 2013-2016, a następnie na czas nieokreślony (art. 183 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny). Celem strategicznym zdefiniowanym w programie jest zapewnienie środowiska rodzinnego dzieciom kwalifikowanym do przysposobienia. Założono, że jego osiągnięciu⁷ będą służyć zadania – wskazane również w ustawie o wspieraniu rodziny – polegające na:

- upowszechnianiu i popularyzacji wiedzy na temat dostępności poprzez promocję idei adopcji,
- organizowaniu szkoleń kandydatów do przysposobienia dzieci,

⁴ W tym w przysposobieniu wewnątrzrodzinnym 19 dzieci.

⁵ Uchwała nr XXIV/224/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 21 maja 2012 r. w sprawie utworzenia Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze, zmieniona uchwałą nr XXV/233/2012 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 11 czerwca 2012 r. <http://www.biplubuskie.home.pl/index.php?page=uchwaly-2012---iv-kadencja-sejmiku> [dostęp 21.10.2017 r.]

⁶ Obecnie, od 19.12.2016 r. obowiązuje Program przyjęty uchwałą nr XXVI/371/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19.12.2016 r. http://bip.lubuskie.pl/akty/20/13872/UCHWALA_NR_XXVI_2F371_2F16_SEJMIKU_WOJEWODZTWA_LUBUSKIEGO_z_dnia_19_grudnia_2016_r_w_sprawie_uchwalenia_Wojewodzkiego_Programu_Wspierania_Rodziny_i_Systemu_Pieczy_Zastepczej/. Wcześniej obowiązywał Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2013-2016, stanowiący załącznik do Uchwały nr XXXII/320/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19.11.2012 r. http://bip.lubuskie.pl/system/obj/23774_Wojewodzki_program_wspierania_rodziny_i_systemu_pieczy_zastepczej_na_lata_2013-2016.pdf [dostęp 29.09.2017 r.]

⁷ Do podmiotów uczestniczących w realizacji zadań zaliczono: samorząd województwa, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, wymiar sprawiedliwości, policja, placówki ochrony zdrowia.

- kwalifikowaniu dzieci do przysposobienia i doborze rodziny przysposabiającej (od 2017 r.),
- wsparciu psychologiczno-pedagogicznym kandydatów do przysposobienia dziecka, rodzin adopcyjnych oraz rodziców biologicznych (od 2017 r.)⁸, a także zwiększaniu dostępności do procesów adopcyjnych przez działalność niepublicznych ośrodków adopcyjnych.

Program podlegał monitorowaniu w formie rocznego *sprawozdania z realizacji Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego*, w którym wskazywano liczbę: przeprowadzonych szkoleń⁹, podmiotów zaangażowanych w rozwój rodzicielstwa adopcyjnego, ośrodków adopcyjnych¹⁰, a od 2017 r. na podstawie liczby przysposobionych dzieci¹¹ i udzielonych porad psychologiczno-pedagogicznych. Przedmiotowe sprawozdania za 2015 r. i 2016 r. zostały sporządzone przez ROPS i przedłożone zarządowi.

W strukturze ROPS wyodrębniono dwa ośrodki adopcyjne: w Gorzowie Wlkp. oraz w Zielonej Górze, których funkcjonowanie określają - oprócz *Regulaminu Organizacyjnego ROPS* - regulaminy organizacyjne ustalone dla każdego ośrodka adopcyjnego. Postępowanie w zakresie przysposobienia dziecka i kwalifikacji kandydatów na rodziców adopcyjnych w ośrodkach adopcyjnych w województwie lubuskim, uszczegóławiają procedury, wskazujące podejmowane czynności, termin oraz pracowników za nie odpowiedzialnych. Prowadzenie procedur adopcyjnych na terenie województwa lubuskiego, w szczególności właściwość terytorialną ośrodków adopcyjnych, regulują porozumienia zawarte pomiędzy ROPS i ośrodkami adopcyjnymi¹².

(dowód: akta kontroli str. 4-113)

1.2. Poza sprawozdaniami z realizacji Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego, ROPS przedkładał zarządowi województwa roczne sprawozdania z działalności publicznych i niepublicznych ośrodków adopcyjnych oraz plany ich działań na kolejny rok (art. 185 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny).

Publiczne ośrodki adopcyjne (działające w strukturze ROPS) składały kwartalne sprawozdania z działalności¹³ oraz sprawozdania półroczne i roczne w układzie zgodnym ze wzorem *sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej*, określonym w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej¹⁴. W 2015 r. w sprawozdaniach z działalności Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. wskazywano na nieterminową kwalifikację dzieci do adopcji spowodowaną przyczynami zewnętrznymi - brakiem pełnej dokumentacji.

(dowód: akta kontroli str. 114-153, 308-338)

⁸ Dwa ostatnie wyodrębnione od 2017 r. Zadania te zostały wskazane w art. 156 ust. 1 pkt 1, 1a, 9 i 10 ustawy o wspieraniu rodziny.

⁹ Ze sprawozdania wynika, że w 2015 r. i w 2016 r. przeprowadzono po 10 szkoleń.

¹⁰ W całym okresie funkcjonowały 3 ośrodki adopcyjne, w tym jeden niepubliczny prowadzony przez Lubuski Ruch na rzecz Kobiet i Rodziny „Zar” w Żarach.

¹¹ Liczba przysposobionych dzieci została podana w sprawozdaniu za 2015 r. - 109, za 2016 r. - 140.

¹² W 2015 r. OA w Zielonej Górze obejmował swoim działaniem 6 powiatów (krośnieński, nowosolski, wschowski, zielonogórski, miasto Zielona Góra, żagański), OA w Gorzowie – 7 powiatów (gorzowski, miasto Gorzów Wlkp., międzyrzecki, słubicki, strzelecko-drezdenecki, sulęciński, świebodziński), OA w Żarach - 1 powiat (żarski). W 2016 r. i 2017 r. OA w Zielonej Górze objął 6 powiatów (przejął powiat świebodziński, a powiat żagański przeszedł do właściwości OA w Żarach), OA w Gorzowie – 6 powiatów (bez powiatu świebodzińskiego), OA w Żarach - 2 powiaty (żarski i żagański).

¹³ Według ustalonego formularza, w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po zakończeniu okresu sprawozdawczego. Obowiązek sporządzania sprawozdań co kwartał Marszałek Województwa nałożył na ośrodki adopcyjne od 2013 r., wcześniej (od października 2012 r.) ośrodki były zobligowane do sporządzania tych sprawozdań w okresach miesięcznych.

¹⁴ Dz.U. z 2016 r., poz. 213. Wcześniej obowiązywało rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 grudnia 2012 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2012 r. poz. 1371).

1.3. W badanym okresie w ośrodkach adopcyjnych w:

- Zielonej Górze do przysposobienia zakwalifikowano 131 dzieci, adoptowano – 122 dzieci (w tym 13 w przysposobieniu międzynarodowym);
- Gorzowie Wlkp., odpowiednio 92 i 99 dzieci (w tym 19 w adopcji zagranicznej).

W toku kontroli NIK stwierdzono jednak rozbieżności w zakresie wymienionych danych (wykazywanych m.in. w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych).

(dowód: akta kontroli str. 308-345)

1.4. Poza wyżej wymienionymi ośrodkami publicznymi, na terenie województwa lubuskiego działa ośrodek adopcyjny prowadzony przez podmiot spoza sektora finansów publicznych (stowarzyszenie Lubuski Ruch na rzecz Kobiet i Rodziny „Żar” w Żarach), na podstawie umów zawartych pomiędzy samorządem województwa lubuskiego a tym stowarzyszeniem. Prowadzenie ośrodka, po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert, zlecił w 2017 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, działający w imieniu samorządu województwa, a wcześniej w 2012 r. (przed utworzeniem ROPS) - zarząd województwa lubuskiego. Termin realizacji tego zadania ustalono na pięć lat od zawarcia umowy (zgodnie z art. 154 i 190 ustawy o wspieraniu rodziny). W związku z zasadą roczności budżetu wysokość dotacji w następnych latach kalendarzowych miała zostać określona w drodze aneksu do umowy, po uchwaleniu budżetu Samorządu Województwa Lubuskiego na dany rok. Postanowienia umowy w tym zakresie były realizowane – corocznie dokonywano stosownych zmian umowy. Obowiązujące w latach 2015-2017 umowy spełniały wymogi art. 250 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁵ i art. 16 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁶. W wyniku analizy sprawozdania końcowego w 2017 r. ROPS wystąpił o zwrot kwoty 64,26 zł, a ośrodek przekazał ww. kwotę.

W badanym okresie ośrodek adopcyjny prowadzony przez stowarzyszenie Lubuski Ruch na rzecz Kobiet i Rodziny „Żar” zakwalifikował do adopcji 53 dzieci, przysposobieniem zakończyły się postępowania dotyczące 54 dzieci (w tym 4 międzynarodowym).

(dowód: akta kontroli str. 49, 156-212)

1.5. Ośrodkiem adopcyjnym właściwym do prowadzenia banku danych o dzieciach z terenu województwa lubuskiego oczekujących na przysposobienie jest Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp.¹⁷. Do ośrodka tego z opóźnieniem wpływały informacje sądów o wydanych postanowieniach o pozbawieniu władzy rodzicielskiej. Spośród 15 zbadanych postępowań adopcyjnych¹⁸, w 5 przypadkach postanowienia o pozbawieniu władzy rodzicielskiej wpłynęły po upływie od 34 do 105 dni¹⁹ od daty ich uprawomocnienia się. Natomiast art. 578 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego²⁰, zobowiązuje sądy opiekuńcze do przekazania do ośrodka adopcyjnego prowadzącego wojewódzki bank danych postanowienia o pozbawieniu władzy rodzicielskiej w terminie 7 dni od daty uprawomocnienia tego postanowienia.

Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. nie ma prawnych możliwości obligowania sądów, by w terminowy sposób przekazywały postanowienia o pozbawieniu władzy

¹⁵ Dz.U. z 2016 r. poz. 1870, ze zm.

¹⁶ Dz.U. z 2016 r. poz. 1817, ze zm.

¹⁷ Obwieszczenie Marszałka Województwa Lubuskiego z dnia 14.09.2012 r. (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2012 r. poz. 1829) i obwieszczenie Marszałka Województwa Lubuskiego z dnia 10.11.2017 r. (Dz. U. Woj. Lubuskiego z 2017 r. poz. 2334).

¹⁸ Postępowania dotyczące dzieci oznaczone: ROPS.VIII.801.84.2015, ROPS.VIII.801.20.2015, ROPS.VIII.801.74-75.2015, ROPS.VIII.801.43.2015, ROPS.VIII.801.94.2014, ROPS.VIII.801.58.2016, ROPS.VIII.801.84.2016, ROPS.VIII.801.39.2016, ROPS.IX.801.15.2016, ROPS.IX.801.3.2014, ROPS.IX.801.110.2014, ROPS.IX.801.197.2013, ROPS.VIII.801.82.2015, ROPS.IX.800.82.2014, ROPS.IX.801.60.2014.

¹⁹ Postępowania dotyczące dzieci oznaczone: ROPS.VIII.801.84.2015 (po 105 dniach od uprawomocnienia), ROPS.VIII.801.20.2015 (po 90 dniach), ROPS.VIII.801.39.2016 (po 55 dniach), ROPS.IX.801.3.2014 (po 34 dniach od uprawomocnienia), ROPS.IX.801.197.2013 (po 61 dniach).

²⁰ Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.

rodzicielskiej. Kierownik ośrodka poinformowała, że w celu usprawnienia przekazywania tych postanowień ośrodek wysłał do sądów okręgowych i rejonowych na terenie województwa lubuskiego prośbę o terminowe przekazywanie ww. postanowień do Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp.

Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp., prowadzący wojewódzki bank danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie, przekazywał nie rzadziej niż co 6 miesięcy właściwemu ministrowi ds. rodziny, za pośrednictwem marszałka województwa, informacje o realizacji powierzonych zadań (art. 174 ustawy o wspieraniu rodziny).

(dowód: akta kontroli str. 339-342, 381-455)

1.6. W zakresie objętym kontrolą została złożona jedna skarga dotycząca zachowania pracownika Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. (psychologa). Skarżącemu nie odpowiadał zakres badań psychologicznych oraz sposób ustalenia terminu ich przeprowadzenia. Skarżący uzyskał odpowiedź, że psycholog wykonywała swoje obowiązki zgodnie z etyką pracy psychologa oraz zgodnie z instrukcjami testów psychologicznych. Kierownik ośrodka poinformowała, że testy psychologiczne i rozmowa z psychologiem (w tym na temat rodziny pochodzenia) służą sprawdzeniu kwalifikacji osobistych kandydata na rodzica adopcyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 345-346)

1.7. ROPS podlegał kontroli marszałka województwa w zakresie:

- działalności statutowej i gospodarki finansowej ROPS oraz działalności statutowej publicznych ośrodków adopcyjnych w I poł. 2015 r.; nie stwierdzono nieprawidłowości²¹;
- działalności statutowej, gospodarki finansowej i gospodarowania mieniem przez ROPS²². W wyniku tej kontroli sformułowano zalecenia: sporządzania planu zarządzania ryzykiem oraz przeprowadzania co najmniej raz w roku samooceny kontroli zarządczej.

Realizacja zadań ustawowych świadczonych przez ośrodki adopcyjne, w szczególności kwalifikowanie dzieci zgłoszonych do przysposobienia oraz dobór rodziny przysposabiającej do potrzeb dziecka w latach 2012-2015 została skontrolowana przez Lubuskie Urząd Wojewódzki w ramach kontroli doraźnej:

- OA w Zielonej Górze, po której sformułowano trzy zalecenia pokontrolne²³;
- OA w Gorzowie Wlkp., po której nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Ww. zalecenia pokontrolne zostały zrealizowane.

(dowód: akta kontroli str. 463-475, 482-483)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Pomiędzy danymi wynikającymi ze sprawozdań sporządzonych w 2015 r. i w 2016 r. w zakresie: *kwalifikacja dziecka do przysposobienia i dzieci przysposobione w przysposobieniu krajowym* wystąpiły rozbieżności:

- a) według *kwartalnych sprawozdań z działalności* OA w Gorzowie za lata 2015 i 2016 do przysposobienia zostało zakwalifikowanych odpowiednio 45 i 32 dzieci, natomiast według *sprawozdań rzeczowo-finansowych* 104 i 84 dzieci,

²¹ Kontrola Departamentu Infrastruktury Społecznej Urzędu Marszałkowskiego.

²² Kontrola Biura Audytu, Kontroli i Nadzoru Właścicielskiego Urzędu Marszałkowskiego w 2016 r.

²³ 1. Przestrzeganie procedury adopcyjnej, określonej w art. 164 ustawy o wspieraniu rodziny, w szczególności podejmowanie niezwłocznie działań zmierzających do ustalenia sytuacji dziecka oraz prowadzenia metryki sprawy w każdym przypadku. 2. Podjęcie działań na rzecz skrócenia procesu kwalifikowania rodzin / osób. 3. Podjęcie działań zmierzających do zwiększenia uczestnictwa przedstawicieli ośrodka w posiedzeniach zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.

- b) z kwartalnych sprawozdań z działalności OA w Gorzowie wynika, że w I poł. 2016 r. w procedurze krajowej przysposobionych zostało 9 dzieci, a według sprawozdań rzeczowo-finansowych – 10,
- c) z kwartalnych sprawozdań z działalności OA w Zielonej Górze wynika, że w I poł. 2016 r. w procedurze krajowej przysposobionych zostało 25 dzieci, a według sprawozdań rzeczowo-finansowych – 28,
- d) z kwartalnych sprawozdań z działalności OA w Zielonej Górze wynika, że w 2016 r. w przysposobieniu krajowym przysposobiono 47 dzieci (i sześć w międzynarodowym, łącznie 53 dzieci), natomiast z rocznego sprawozdania z działalności Ośrodka Adopcyjnego w Zielonej Górze za okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. przysposobiono 56 dzieci, z czego dla 6 dzieci orzeczono przysposobienie przez rodziny zagraniczne.

Kierownik Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. rozbieżności z pkt a) wyjaśniła tym, że według niej sprawozdania prezentują inne dane - kwartalne sprawozdanie z działalności zawiera pytanie o ilość dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia, a w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym w wierszu *kwalfikacja dzieci do przysposobienia* wykazano wszystkie kwalifikacje. *Nie wszystkie dzieci, które są kwalifikowane zostają zakwalifikowane do przysposobienia krajowego - nie oznacza to jednak, że nie były kwalifikowane. Decyzję o zakwalifikowaniu lub niezakwalifikowaniu dziecka do przysposobienia podejmuje Komisja Kwalifikacyjna działająca w Ośrodku Adopcyjnym w Gorzowie Wlkp.* Różnice pomiędzy sprawozdaniami w pkt b) Kierownik wyjaśniła pomyłką zawartą w sprawozdaniu kwartalnym. *Pomyłka powstała na skutek braku informacji z Sądu Rejonowego o przysposobieniu dziecka. Pracownicy ośrodka dowiadują się o terminach spraw o przysposobienie podczas rozmów z rodzicami adopcyjnymi w związku z powyższym może się zdarzyć, iż data została podana nieprawidłowo lub pracownik nie znał dokładnego terminu uprawomocnienia się postanowienia o przysposobieniu. Dokładne daty o przysposobieniu podane są na postanowieniu o przysposobieniu, które do Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. są przesyłane z Sądów Rejonowych tylko i wyłącznie na wniosek ośrodka.*

Była Kierownik Ośrodka Adopcyjnego w Zielonej Górze (do dnia 24.09.2016 r.) wyjaśniła, że *sprawozdania kwartalne były wykonywane za dany okres cząstkowy roku, natomiast sprawozdania rzeczowo-finansowe oraz sprawozdania roczne obejmowały dłuższy okres sprawozdawczy i stanowiły faktyczne odzwierciedlenie wykonanych zadań za ten okres, w tym między innymi przysposobionych dzieci.*

(dowód: akta kontroli str. 339-344, 371, 476-480)

Uwaga dotycząca badanej działalności

Różna interpretacja tych samych kategorii wykazywanych w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych jako *kwalfikacja dzieci do przysposobienia*, dokonywana przez Ośrodek Adopcyjny w Zielonej Górze i Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. (opis powyżej, pkt 1 lit. a) powoduje, że sprawozdania sporządzane na podstawie informacji zawartych w wymienionych sprawozdaniach i przekazywane wojewodzie są nierzetelne. Zasadnym byłoby zatem ujednoczenie zasad wykazywania tych danych. NIK zauważa w związku z tym potrzebę określenia wytycznych w porozumieniu z marszałkiem województwa lubuskiego i wojewodą lubuskim.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

2. Kwalifikowanie dzieci do adopcji, realizacja procedur adopcyjnych oraz skuteczność tych działań

Opis stanu faktycznego

Uregulowania wewnętrzne, obsada kadrowa, współpraca pomiędzy jednostkami systemu adopcyjnego

2.1. W regulacjach wewnętrznych (wskazanych w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia) dotyczących Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp.²⁴ prawidłowo zostały określone zadania, jakie ośrodek adopcyjny jest zobowiązany realizować i odpowiadały one zadaniom wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny. W jego strukturze wyodrębniono stanowiska kierownika, psychologów, pedagogów i pracownika administracyjnego, a szczegółowy wykaz zadań na poszczególnych stanowiskach określają indywidualne zakresy uprawnień i odpowiedzialności. Regulamin ośrodka adopcyjnego, stosownie do art. 157 ustawy o wspieraniu rodziny, został opracowany w porozumieniu z marszałkiem województwa. Zdaniem NIK, za dobrą praktykę należy uznać wdrożenie procedur przysposobienia dziecka i kwalifikacji kandydatów na rodziców adopcyjnych w ośrodku adopcyjnym oraz uregulowanie właściwości terytorialnej ośrodków adopcyjnych w drodze porozumienia.

(dowód: akta kontroli str. 58-113)

2.2. Obsadę kadrową Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. stanowiło 9 osób (8 etatów), w tym 1 osoba została zatrudniona na zastępstwo (1 etat). Ww. zostały zatrudnione na stanowiskach: kierownika (1 etat), 4 pedagogów (3 etaty), 3 psychologów (3 etaty, w tym na zastępstwo 1 etat) i pracownika administracyjnego (1 etat). Kierownik oraz pracownicy merytoryczni ośrodka spełniali wymogi określone w art. 158 i 159 ustawy o wspieraniu rodziny. Pracownicy podnosili kwalifikacje zawodowe (w formie np. szkoleń, kursów, itp.)

(dowód: akta kontroli str. 230, 302-307)

2.3. W Ośrodku Adopcyjnym w Gorzowie Wlkp. prowadzono 14 rejestrów, w których gromadzono dane dotyczące m.in. dzieci, które mogą być adoptowane, kandydatów na rodziców adopcyjnych oraz rodzin adopcyjnych. Dane były prawidłowo zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych i w formie zbioru danych osobowych²⁵ zostały zgłoszone do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

(dowód: akta kontroli str. 233-237, 264-301)

2.4. Współpraca ośrodka adopcyjnego ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z innymi podmiotami w zakresie wspierania rodziny, obejmowała:

- stałą i ścisłą współpracę z powiatowymi centrami pomocy rodzinie (dalej PCPR), sądami rejonowymi oraz rodzinami zastępczymi;
- organizowanie cyklicznych spotkań z przedstawicielami PCPR oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych, mające na celu ustalenie i usprawnienia zasad współpracy (spotkania takie odbyły się w 2015 r. i w 2016 r.);
- organizowanie spotkań z rodzinami zastępczymi w celu usprawnienia współpracy;
- organizację szkoleń dla pracowników ośrodków pomocy społecznej na terenie działalności ośrodka, które mają na celu m.in. przekazanie informacji nt. procedur adopcyjnych oraz znaczenia „zasadności” zakwalifikowania dziecka do przysposobienia;

²⁴ Dyrektor ROPS ustalił regulamin organizacyjny ROPS i regulaminy organizacyjne ośrodka adopcyjnego.

²⁵ Zbiór danych: kandydaci zgłoszeni do przysposobienia i dzieci zgłoszone do przysposobienia (zaświadczenie z 15.05.2017 r. i 3.07.2015 r.), wcześniej zbiór danych kandydaci i dzieci zgłoszone do przysposobienia (zaświadczenie z 31.10.2012 r.).

- w 2015 r. zorganizowanie otwartych spotkań na temat adopcji we wszystkich powiatach na terenie działalności Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp.;
- współpracę z mediami: radiem, TV, portalami internetowymi, w celu pogłębiania świadomości społeczności lokalnej na temat zadań ośrodka adopcyjnego, w tym także informowanie o wsparciu dla kobiet w ciąży;
- udział w festynach i organizacja Dni Otwartych w ośrodku;
- organizowanie prelekcji nt. adopcji w klasach gimnazjalnych.

Wprawdzie art. 164 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny reguluje kwestie zgłaszania do ośrodka adopcyjnego dzieci, których sytuacja prawna uzasadnia zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia, w tym podmioty zobowiązane do takich zgłoszeń, jednak zdaniem NIK jako dobrą praktykę należy ocenić inicjatywę ośrodka w zakresie usprawnienia wymiany informacji dotyczących dzieci do przysposobienia (organizowanie szkoleń i spotkań z organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, placówkami opiekuńczo-wychowawczej i rodzinami zastępczymi).

(dowód: akta kontroli str. 239-242, 319-338)

2.5. Jako ograniczenia i bariery w funkcjonowaniu ośrodków adopcyjnych Kierownik Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. wskazała następujące trudności w pozyskiwaniu dokumentów związanych z kwalifikacją dziecka do przysposobienia:

- wynikające z niestosowania przez sądy przepisów dotyczących terminowego przesyłania do ośrodka postanowień o pozbawieniu władzy rodzicielskiej (co stwierdzono również w toku kontroli NIK);
- z uzyskiwaniem nr PESEL rodziców biologicznych, ponieważ ośrodek adopcyjny zazwyczaj nie zna aktualnego miejsca ich zameldowania. *Często zdarzało się tak, iż po wystąpieniu do Urzędu Gminy, ośrodek otrzymywał informację, iż ww. osoba nie figuruje w spisach ludności danej gminy. Sytuacja taka bardzo wydłużała całą procedurę kwalifikacyjną, dlatego obecnie ośrodek adopcyjny najczęściej występuje do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w celu uzyskania tego numeru;*
- w pozyskiwaniu informacji na temat rodziców biologicznych od OPS-ów (ważne z uwagi na ocenienie możliwych deficytów rozwojowych dzieci) i informacji o losach dzieci przed trafieniem do pieczy zastępczej (zaburzenia przywiązania);
- z uzyskaniem dokumentacji medycznej dzieci oraz długi czas oczekiwania na ustanowienie opiekuna prawnego.

Kierownik wskazała również na problemy związane z łączeniem rodzeństw w adopcji - *brak dokładnych danych na temat rodzeństwa utrudnia realizację tego zadania. Dzieci często mają inne nazwisko, w spisach dzieci figurują pod nazwiskiem z aktu urodzenia - jeśli jest inny ojciec, często trudno jest stwierdzić, czy dziecko ma rodzeństwo, zwłaszcza jeśli pomiędzy dziećmi jest duża różnica wieku np. 10 lat. Ponadto matki rodzą dzieci na terenie różnych województw i jeśli ośrodek nie dostanie informacji, iż taka matka miała już dziecko, to nie ma możliwości połączenia rodzeństwa.*

(dowód: akta kontroli str. 241-242)

2.6. Liczba dzieci przysposobionych w przysposobieniu krajowym z udziałem Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. wyniosła w badanym okresie 80 dzieci, w tym w 2015 r. - 30, w 2016 r. - 32 i w I połowie 2017 r. - 18²⁶. W przysposobieniu

²⁶ Wśród dzieci przysposobionych w przysposobieniu krajowym były dzieci, które nie otrzymały kwalifikacji w OA w Gorzowie: w 2015 r. - 4 dzieci (w tym 2 zakwalifikowana przez inny ośrodek adopcyjny, 2 nie była kwalifikowana przez ośrodek adopcyjny, rodzina sama zdobyła informację o dziecku i złożyła wniosek do sądu, rodzina miała kwalifikację do przysposobienia uzyskaną w OA w Gorzowie); 26 przysposobionych w kraju po kwalifikacji OA w Gorzowie;

w 2016 r. - 10 dzieci przysposobionych w tzw. przysposobieniu wewnątrzrodzinnym, opinie wydawane są na zlecenie sądu, dzieci nie są kwalifikowane przez ośrodek adopcyjny; 22 przysposobionych w kraju po kwalifikacji OA w Gorzowie;

w I połowie 2017 r. - 9 dzieci przysposobionych w tzw. przysposobieniu wewnątrzrodzinnym, opinie wydawane są na zlecenie sądu, dzieci nie są kwalifikowane przez ośrodek adopcyjny; 9 przysposobionych w kraju po kwalifikacji OA w Gorzowie.

międzynarodowym zostało adoptowanych 13 dzieci w 2015 r. i 6 – w 2016 r. (wszystkie uprzednio uzyskały kwalifikację w OA w Gorzowie). Zakwalifikowanych pozytywnie do przysposobienia krajowego zostało natomiast w tym samym okresie odpowiednio: 45 dzieci, 32 dzieci i 15 dzieci, proporcja dzieci przysposobionych do kwalifikowanych przez OA w Gorzowie wyniosła odpowiednio: 86,6%, 87,5% i 60%²⁷.

(dowód: akta kontroli str. 244-246, 308-344, 371)

Planowanie, wydatkowanie i rozliczenie środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie ośrodków adopcyjnych

2.7. Działalność Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. była w całości finansowana z dotacji celowej z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez samorząd województwa. Wydatki publicznych ośrodków adopcyjnych zostały zaplanowane w wysokości równej otrzymywanej dotacji i w latach 2015 i 2016 wykonane w 100% planu. W okresie objętym kontrolą Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie dokonał wydatków w łącznej wysokości 1.297,1 tys. zł, w tym na wynagrodzenia wraz z pochodnymi 916,8 tys. zł (70,7%) i wydatki administracyjne 293,2 tys. zł (22,6%). Wydatki związane z prowadzeniem wojewódzkiego banku danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie wyniosły 197,2 tys. zł.

Potrzeby finansowe publicznego ośrodka adopcyjnego były w pełni zaspokojone. Kwoty i terminy, w jakich uzyskiwano środki finansowe zapewniły prawidłową realizację zadań.

(dowód: akta kontroli str. 218, 224, 247-263)

2.8. Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. terminowo sporządzał kwartalne sprawozdania z działalności OA oraz sprawozdania półroczne i roczne w układzie zgodnym ze wzorem *sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej*. Dane wykazywane w sprawozdaniach były niespójne (w zakresie opisanym w rozdz. 1 niniejszego wystąpienia).

(dowód: akta kontroli str. 308-342)

Kwalifikacja dzieci do przysposobienia krajowego

2.9.1. Na podstawie kontroli 18 postępowań adopcyjnych²⁸ ustalono, że ośrodek w przypadku powzięcia informacji o dziecku uzasadniającej zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia, niezwłocznie (tj. średnio w ciągu 3 dni) występował do organizatora pieczy zastępczej, zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej lub dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego o przekazanie opinii oraz dokumentacji, o których mowa w art. 139a ustawy o wspieraniu rodziny. W jednym przypadku²⁹, pomimo przekazania przez PCPR opinii o zasadności wspólnego umieszczenia rodzeństwa w rodzinie przysposabiającej (art.139a ust. 1 pkt 4 ustawy) i opinii stwierdzającej brak zasadności nieumieszczenia wspólnie rodzeństwa z powodu nieznaledzenia kandydata do przysposobienia rodzeństwa (art. 139a ust. 1 pkt 4 ustawy), rodzeństwo zostało rozdzielone. Kierownik Ośrodka Adopcyjnego

²⁷ W 2015 r. 39 przysposobień poprzedzonych kwalifikacją dziecka w OA w Gorzowie i 45 kwalifikacji do przysposobienia (86,6%), w 2016 r. – odpowiednio 28 i 32 (87,5%), w I połowie 2017 r. odpowiednio 9 i 15 (60%).

²⁸ Do badania wybrano spośród adopcji zakończonych w 2015 r.: sprawy oznaczone nr 60.2014, 94.2014, 197.2013, 110.2014, 43.2015, 3.2014, spośród spraw zakończonych w 2016 r. sprawy nr 20.2015, 82.2014, 84.2015, 15.2016, 39.2016, 82.2015, a ze spraw zakończonych w 2017 r. 58.2016, 74-75.2015 i 84.2016. Postępowania, które rozpoczęły się w 2015 r., a nie zostały zakończone do kontroli NIK: 86.2015, 87.2015, 88.2015.

²⁹ Sprawa oznaczona 84.2015.

w Gorzowie Wlkp. wyjaśniła, że rodzeństwo zostało zgłoszone do Ośrodka Adopcyjnego wspólnie. Opinie o zasadności wspólnego umieszczenia rodzeństwa w rodzinie przysposabiającej (art.139a ust. 1 pkt 4 ustawy) i opinii stwierdzającej brak zasadności nieumieszczenia wspólnie rodzeństwa z powodu nieznaleszenia kandydata do przysposobienia rodzeństwa (art. 139a ust. 1 pkt 4 ustawy) sporządzone przez Organizatora Pieczy Zastępczej wskazywały na brak zasadności rozłączenia rodzeństwa. Jednakże w trakcie badań psychologicznych dzieci, opiekunka rodzeństwa zgłosiła psychologowi ośrodka, iż jej zdaniem dzieci nie powinny być razem umieszczone w rodzinie adopcyjnej. Opowiadała o trudnych relacjach między dziećmi, w związku z powyższym ośrodek podjął działania, aby zweryfikować tę sytuację. Dzieci były badane pod kątem więzi. Ponadto były prowadzone rozmowy z opiekunami dzieci. Na podstawie dogłębnej analizy sytuacji Komisja Kwalifikacyjna podjęła decyzję o rozdzieleniu dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 358, 361-362, 381-456)

2.9.2. Każdorazowo została sporządzona informacja o sytuacji prawnej, rodzinnej i zdrowotnej dziecka w formie „karty dziecka” (art. 164 ust. 2 pkt 2 ustawy). Z jednej strony obowiązek ten został zrealizowany już tego samego dnia, w którym pozyskano pierwszą informację o dziecku³⁰, z drugiej - sporządzenie kompletnej karty nastąpiło dopiero po upływie ponad 450 dni od daty pozyskania pierwszej informacji o dziecku, które może być przysposobione³¹. Wynikało to z konieczności zawieszenia kwalifikacji dzieci w związku ze złożeniem przez rodziców biologicznych wniosku o przywrócenie władzy rodzicielskiej albo przez krewnego – o umieszczenie dzieci u wnioskodawcy w rodzinie zastępczej. Wprawdzie wnioski zostały oddalone, jednak przedłużyły postępowanie na tym etapie o odpowiednio 269 i 400 dni. W postępowaniach, w których nie wystąpiły tego rodzaju okoliczności sporządzenie karty trwało maksymalnie ok. 100 dni³², a termin ten związany był z koniecznością kilkukrotnego występowania o dokumentację lub opinie niezbędne w postępowaniu adopcyjnym. Stwierdzono jednak, że sporządzone karty dziecka w niektórych przypadkach nie zawierały wszystkich wymaganych przepisami informacji.

2.9.3. Ośrodek w terminie 30 dni od dnia sporządzenia karty dziecka dokonał kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego i sporządził dokument potwierdzający zakwalifikowanie dziecka do tego przysposobienia oraz rozpoczął poszukiwanie kandydata do przysposobienia (zgodnie z art. 164 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny). Średnio czas ten wynosił 7 dni.

2.9.4. Dłużej trwało postępowanie od daty sporządzenia karty dziecka do pierwszego wskazania kandydata na rodzica adopcyjnego - przeciętnie wynosiło ono 45 dni. W dziewięciu sprawach spośród 15 zakończonych przysposobieniem wskazanie nastąpiło w ciągu 7 dni. Znaczne wydłużenie tego etapu w dwóch sprawach (do 192 i 310 dni) związane było z brakiem w Ośrodku Adopcyjnym w Gorzowie Wlkp. kandydatów wyrażających gotowość przysposobienia dziecka³³ i dalszym poszukiwaniem rodziny adopcyjnej na terenie kraju i zagranicą.

³⁰ Sprawa oznaczona nr 15.2016.

³¹ Sprawy oznaczone nr: 3.2014 (452 dni) i 74-75.2015 (rodzeństwo: 446 dni i 454 dni).

³² Sprawy oznaczone 82.2015 (103 dni, OA w Gorzowie Wlkp. kilkakrotnie występował do PCPR o dokumentację i opinie), 86.2015, 87.2015 i 88.2015 (106 dni, dom dziecka nie mógł przedstawić zgody dzieci na adopcję z powodu ich urlopowania).

³³ Sprawa 20.2015 - 192 dni - dziecko niepełnosprawne, w związku z brakiem kandydatów w OA w Gorzowie Wlkp. rozpoczęto poszukiwania na terenie kraju i zagranicą, zakwalifikowane do adopcji z przemieszczeniem poza granice RP, po wskazaniu kandydatów z zagranicy, rodzina zastępcza, w której dziecko przebywało wyraziła pisemne oświadczenie o chęci przysposobienia.

Sprawa 197.2013 r. – 310 dni – rodzeństwo, z których jedno dziecko niepełnosprawne. OA wystąpił (8.01.2014 r.) do domu dziecka o informacje od psychologa dotyczące więzi między rodzeństwem i możliwości rozdzielenia rodzeństwa. Dn. 23.01.2014 r. wpłynęła informacja, że rozłąka wpłynie negatywnie na funkcjonowanie dzieci. Najpierw poszukiwano rodziców

2.9.5. Przy kwalifikowaniu dziecka do przysposobienia krajowego przeprowadzono diagnozę psychologiczną dziecka, określono specyfikację dziecka w kontekście prawidłowego doboru rodziny, dokonano oceny stopnia możliwości nawiązania przez dziecko więzi emocjonalnej przez psychologa, ustalono sytuację prawną dziecka z bliskimi mu osobami; dokonano analizy całościowej sytuacji dziecka w celu zbadania, czy przysposobienie leży w jego najlepszym interesie.

2.9.6. W jednym postępowaniu³⁴, do dnia zakwalifikowania dziecka do przysposobienia (20.02.2015 r.) opiekun prawny nie został ustanowiony (nastąpiło to 23.02.2015 r.). Pomimo jego ustanowienia, opiekun nie złożył oświadczenia o wyrażeniu / niewyrażeniu zgody na adopcję (art. 120 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy³⁵, dalej *k.r.o.*). Przepis ten stanowi, że jeżeli dziecko pozostaje pod opieką, do przysposobienia potrzebna jest zgoda opiekuna. Jednakże sąd opiekuńczy może, ze względu na szczególne okoliczności, orzec przysposobienie nawet mimo braku zgody opiekuna, jeżeli wymaga tego dobro dziecka. Opiekunem prawnym została osoba pełniąca funkcję rodziny zastępczej, która w trakcie poszukiwania kandydatów na rodziców zagranicą (po zgłoszeniu dziecka do centralnego banku danych oraz skierowaniu kandydatów z zagranicy) wyraziła chęć przysposobienia dziecka (27.08.2015 r.)³⁶. Kierownik Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. wskazała, że *przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie wymagają zgody opiekuna prawnego do zakwalifikowania dziecka do przysposobienia krajowego. [...] Zgodę taką opiekun prawny wyraża podczas postępowania sądowego, niezależnie od tego, czy wcześniej opiekun prawny wyraził zgodę na przysposobienie dziecka pisemnie, czy nie. Ośrodek Adopcyjny nie jest informowany o terminie ustanawiania opiekuna prawnego dla dziecka, często zdarza się, iż dziecko nie ma opiekuna prawnego dłuższy czas i gdyby Ośrodek Adopcyjny czekał na jego ustanowienie znacznie wydłużyłoby to proces kwalifikacyjny dziecka i tym samym dziecko dłużej pozostawałoby w pieczy zastępczej, co zdaniem Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. nie jest zgodne z dobrem dziecka. W przypadku dzieci, które przebywają w rodzinach zastępczych spokrewnionych lub rodzinach zastępczych niezawodowych, ale łączy dziecko z rodziną zastępczą pokrewieństwo Ośrodek Adopcyjny zawsze bierze zgodę na adopcję od opiekuna prawnego. W sytuacjach tych opiekunowie zazwyczaj nie wyrażają zgody na przysposobienie. W analizowanym przypadku funkcję rodziny zastępczej pełniła osoba niespokrewniona z dzieckiem. W trakcie procesu kwalifikacyjnego ustnie deklarowała zgodę na przysposobienie dziecka. Dopiero, gdy znalazła się do chłopca rodzina zagraniczna - rodzina zastępcza zdecydowała się na przysposobienie dziecka. Wcześniej nie zgłaszała takich planów.*

W związku z prowadzoną kwalifikacją³⁷, Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. wystąpił - na podstawie art. 166 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny³⁸ - do samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej o dokumentację

dla rodzeństwa (dziecka i niepełnosprawnego brata), także na terenie kraju (do WBD zgłoszono 24.01.2014 r.) i za granicą (do CBD - 10.03.2014 r.). Po podjęciu decyzji o rozdzieleniu rodzeństwa, nastąpiło wskazanie kandydata (3.10.2014 r.).

³⁴ Sprawa oznaczona nr 20.2015.

³⁵ Dz.U. z 2017 r., poz.682.

³⁶ J. M. Łukasiewicz (red.), S. Grobel, R. Łukasiewicz, J. Wiktor, *Instytucje prawa rodzinnego*, Lex „Jeżeli przysposabiającymi są osoby, pod których opieką dziecko pozostaje, nie mogą one wyrazić zgody, występując w dwóch rolach. Wówczas zamiast takich opiekunów zgodę wyraża kurator ustanowiony przez sąd opiekuńczy (art. 155 § 2 k.r.o.)”.

³⁷ Sprawa oznaczona nr 84.2015.

³⁸ Przepis ten stanowi, że przy kwalifikowaniu dziecka do przysposobienia ośrodek adopcyjny współpracuje w szczególności z asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny - z podmiotem organizującym pracę z rodziną, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, regionalnymi placówkami opiekuńczo-terapeutycznymi, interwencyjnymi ośrodkami preadopcyjnymi, podmiotami leczniczymi, placówkami oświatowymi, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami oraz Policją.

okołoporodową dziecka. SPZOZ odmówił przekazania dokumentacji wskazując, że wymieniony przepis stanowi jedynie o współpracy ośrodka adopcyjnego przy kwalifikowaniu dziecka do przysposobienia, nie określając zakresu tej współpracy, a zasady udostępniania dokumentacji medycznej regulują przepisy ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta³⁹. Kierownik ośrodka wyjaśniła, że postanowiono wystąpić do SPZOZ o ww. dokumentację ze względu na brak informacji okołoporodowych dziecka.

NIK zauważa, że art. 161 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny stanowi wystarczającą podstawę do otrzymania lub uzyskania wglądu w dokumentację medyczną dotyczącą dziecka. Zgodnie z tym przepisem w celu realizacji zadań, o których mowa w art. 156 ust. 1, ośrodki adopcyjne mają prawo do uzyskania informacji oraz otrzymania lub wglądu do wszelkiej dostępnej dokumentacji dotyczących dziecka, w tym prawnej i medycznej.

2.9.7. W przypadku powzięcia przez Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. informacji o zmianie sytuacji dziecka, poinformował on ośrodek adopcyjny prowadzący centralny bank danych o tej zmianie (art. 164 ust. 15 ustawy o wspieraniu rodziny). Ośrodek adopcyjny jako odpowiedzialny za kwalifikację do przysposobienia dziecka zgłoszonego uprzednio do wojewódzkich banków danych lub do centralnego banku danych, poinformował ośrodki adopcyjne prowadzące te banki danych o przysposobieniu dziecka, po uprawomocnieniu się postanowienia sądu⁴⁰. W jednej sprawie⁴¹ nie dotrzymano ustawowego terminu, o którym mowa w art. 171 ustawy o wspieraniu rodziny (7 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu) – opóźnienie wyniosło 35 dni i było spowodowane przyczynami niezależnymi od ośrodka, tj. przesłaniem przez sąd postanowienia o przysposobieniu z miesięcznym opóźnieniem.

(dowód: akta kontroli str. 358-359, 362-363, 381-456, 481)

2.10. Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie, w ramach prowadzenia wojewódzkiego banku danych, po otrzymaniu dokumentacji kwalifikacyjnej dziecka przekazywał ją innym ośrodkom adopcyjnym na terenie województwa lubuskiego oraz ośrodkom adopcyjnym prowadzącym wojewódzkie banki danych w pozostałych województwach, celem poszukiwania dla dziecka rodziny przysposabiającej. Spośród 129 spraw, które wpłynęły w kontrolowanym okresie z ośrodków adopcyjnych województwa lubuskiego⁴², przekazanie nastąpiło w terminie ustawowym (trzy dni robocze od dnia otrzymania dokumentacji), za wyjątkiem pięciu przypadków. Przekroczenie terminu określonego w art. 164 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny wyniosło jeden dzień. Kierownik Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. wyjaśniła, że przyczyną ww. uchybień były braki formalne w dokumentacji dzieci zgłoszonych do adopcji i w związku z tym konieczność jej uzupełnienia przez ośrodek.

Ośrodek, w przypadku nieznaledzenia kandydata do przysposobienia dziecka, przekazał dokumentację kwalifikacyjną dziecka ośrodkowi adopcyjnemu prowadzącemu centralny bank danych. W badanym okresie przekazano w ten sposób 89 spraw⁴³, w tym 14 spraw z naruszeniem terminu, o którym mowa w art. 164 ust. 10 ustawy (55 dni od dnia wysłania dokumentacji kwalifikacyjnej

³⁹ Dz.U. z 2017 r. poz. 1318, ze zm.

⁴⁰ Do WBD zostały zgłoszone dzieci w sprawach (20.2015, 94.2014, 197.2013), do CBD (w sprawach (20.2015, 197.2013)

⁴¹ Sprawa oznaczona nr 94.2014 r.

⁴² W 2015 r. - 45 spraw, w 2016 r. - 65 spraw, a w I połowie 2017 r. - 19 spraw.

⁴³ W 2015 r. - 34 sprawy, w 2016 r. - w 49 sprawy, a w I połowie 2017 r. - 6 spraw.

dziecka do ośrodków adopcyjnych na terenie województwa i prowadzących wojewódzkie banki danych w pozostałych województwach).

(dowód: akta kontroli str. 124, 141, 338, 347-354)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Sporządzone karty dziecka w niektórych przypadkach nie zawierały wszystkich wymaganych przepisami informacji, tj.:

- nie sporządzono kompletnej karty dziecka w zakresie części *Dane o stanie zdrowia dziecka oraz rozwoju dziecka*, wypełnionej przez pediatrę; w dokumentacji natomiast znajduje się natomiast karta zdrowia dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej – jeden przypadek⁴⁴;
- część *Dane o stanie zdrowia dziecka oraz rozwoju dziecka*, została wypełniona przez lekarza chorób wewnętrznych, natomiast zgodnie ze wzorem, zamieszczonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2015 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka, w tym metryki prowadzenia sprawy⁴⁵, w wcześniej w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka⁴⁶, część ta powinna zostać wypełniona przez lekarza pediatrę - jedna sprawa⁴⁷;
- karty dziecka sporządzane po wejściu w życie art. 164a ustawy o wspieraniu rodziny (z dniem 19.09.2014 r.), a przed wejściem w życie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2015 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka, w tym metryki prowadzenia sprawy (z dniem 19.09.2015) r. nie zawierały wymaganych ustawą informacji, m.in. adresu miejsca zamieszkania dziecka, danych dotyczących aktualnego miejsca pobytu dziecka; szczegółowego opisu przebiegu pobytu dziecka w pieczy zastępczej, zawierającego również daty umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej; numerów PESEL rodziców dziecka; informacji na temat utrzymywania przez rodzinę biologiczną kontaktów z dzieckiem; informacji, czy rodzeństwo zostało zgłoszone do przysposobienia). Obowiązującym wówczas wzór określony rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka nie przewidywał wówczas zamieszczenia tych informacji – 7 spraw⁴⁸.

Kierownik Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. niesporządzenie części *Dane o stanie zdrowia dziecka oraz rozwoju dziecka* wyjaśniała tym, że ośrodek przekazuje zawsze do Organizatora Pieczy Zastępczej druk „*Dane o stanie zdrowia dziecka oraz rozwoju dziecka*”, w większości przypadków Organizator Pieczy Zastępczej przesyła wypełniony druk przez lekarza pierwszego kontaktu. W analizowanym przypadku rodzina zastępcza dla dzieci miała kartę zdrowia dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej. Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. zdecydował się ją przyjąć, ponieważ nie zawierała ona znacząco różniących się danych od wymaganego druku „*Dane o stanie zdrowia dziecka oraz rozwoju dziecka*”.

⁴⁴ Sprawa oznaczona nr 74-75.

⁴⁵ Dz.U.2015 r. poz. 1303.

⁴⁶ Dz.U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1721.

⁴⁷ Sprawa oznaczona nr 94.2014.

⁴⁸ Sprawa oznaczona nr 84.2015, 20.2015, 43.2015, 94.2014, 3.2014, 110.2015, 82.2015.

Niesporządzenie części *Dane o stanie zdrowia dziecka oraz rozwoju dziecka* przez lekarza pediatrę Kierownik uzasadniała tym, że kartę tę wypełnił lekarz pierwszego kontaktu. Rodzina zastępcza, która sprawowała bezpośrednią pieczę nad dzieckiem poinformowała Kierownika Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp., iż lekarz, który wypisał formularz [...], sprawuje funkcję lekarza rodzinnego w tymże ośrodku zdrowia i cieszy się dobrą opinią. W tej konkretnej przychodni lekarskiej zatrudnionych jest dwóch lekarzy (jeden z nich nie ma w środowisku lokalnym dobrej opinii, dlatego rodzina zastępcza nie wybrała go jako swojego lekarza) i jest to najbliższa przychodnia lekarska od miejsca zamieszkania rodziny zastępczej.

Braki w kartach dziecka, zgodnie z wyjaśnieniami Kierownik ośrodka były spowodowane tym, że w opisanym okresie występowała niespójność przepisów. Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej wymagała zbierania ww. informacji, natomiast obowiązujący ówczesnie wzór Kart Dziecka nie przewidywał zamieszczenia tych informacji. Pomimo braku tych informacji w kartach dziecka Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. gromadził wymagane informacje na odrębnych dokumentach.

Powyższe wyjaśnienia potwierdza dokumentacja zgromadzona w postępowaniu adopcyjnym.

(dowód: akta kontroli str. 359, 364-365, 381-455)

Uwaga dotycząca badanej działalności

Ośrodek, w przypadku nieznaleszenia kandydata do przysposobienia dziecka, w 14 sprawach przekazał dokumentację kwalifikacyjną dziecka ośrodkowi adopcyjnemu prowadzącemu centralny bank danych z naruszeniem terminu, o którym mowa w art. 164 ust. 10 ustawy o wspieraniu rodziny (55 dni od dnia wysłania dokumentacji kwalifikacyjnej dziecka do ośrodków adopcyjnych na terenie województwa i prowadzących wojewódzkie banki danych w pozostałych województwach). Najdłuższe opóźnienia w przekazaniu dokumentacji wyniosły w 2015 r. - 37 dni, w 2016 r. - 41 dni, w 2017 r. - 166 dni⁴⁹. Przyczynami przekroczenia ww. terminów przekazywania przedmiotowej dokumentacji były: w pierwszym przypadku rezygnacja kandydatów na rodziców adopcyjnych, natomiast w dwóch pozostałych - konieczność uzupełnienia przez Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. niezbędnej dokumentacji dzieci zakwalifikowanych do adopcji zagranicznych.

Izba zauważyła, że ustawa o wspieraniu rodziny nie przewiduje zawieszenia biegu terminu wynikającego z art. 164 ust. 7 i 10 ustawy o wspieraniu rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 347-354)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

3. Dobór osób przysposabiających dzieci

Opis stanu faktycznego

3.1. Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. nie posiada sformalizowanych standardów doboru rodziny dla dziecka. Kierownik ośrodka wskazała, że przy podjęciu decyzji odnośnie doboru rodziny dla dziecka, Komisja Kwalifikacyjna kieruje się zasadą indywidualizmu i dobrem dziecka. Bierze się pod uwagę również niesformalizowane zasady:

- aby zminimalizować prawdopodobieństwo spotkania rodziny biologicznej z rodziną adopcyjną, dziecko nie trafia do rodziny z tego samego powiatu;

⁴⁹ W sprawie nr WBD 37/2015, nr WBD 56/2016 i WBD 57/2016, nr WBD 02/2017.

- odpowiedniej różnicy wiekiem między dzieckiem a przyszłymi rodzicami, która na podstawie wieloletnich doświadczeniach została przyjęta na poziomie maksymalnej różnicy między matką a dzieckiem 40 lat;
- po każdym zakończonym szkoleniu kandydaci na rodziców adopcyjnych proszeni są o napisanie informacji na temat tego, jakie dziecko ośrodek może im zaproponować (np. czy matka biologiczna mogła spożywać alkohol, czy dziecko może być obciążone chorobami psychicznymi lub upośledzeniem umysłowym oraz o określenie wieku i płci dziecka). Na podstawie rozmów, deklaracji rodziców ośrodek określa potencjał przyszłych rodziców, co do możliwości zaopiekowania się konkretnym dzieckiem. Wszystkie pozostałe kwestie rozpatrywane są indywidualnie.

Działania dotyczące pozyskiwania kandydatów polegały na promocji idei adopcji, poprzez m.in. cykliczne (raz w roku) organizowanie konferencji pt. *Wielowymiarowy obraz adopcji w drodze do rodzicielstwa*, współpracę z lokalnymi mediami (radio, prasa, portale internetowe) w celu rozpropagowania informacji na temat działalności ośrodka adopcyjnego, udział w festynach i innych imprezach plenerowych oraz materiały promocyjne, ulotki, plakaty, reklamę na billboardach⁵⁰.

(dowód: akta kontroli str. 240-242)

3.2. W okresie objętym kontrolą do Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. zgłosiło się 96 rodzin będących kandydatami na rodziców adopcyjnych⁵¹, w tym spoza terenu województwa 22 rodziny⁵². Z własnej inicjatywy zrezygnowały cztery rodziny. Ośrodek nie posiada wiedzy na temat przyczyny rezygnacji.

Procedurę przygotowania do przysposobienia dziecka przeszło pomyślnie w tym okresie 75 rodzin⁵³. Na koniec 2015 r. na adopcję oczekiwało 31 rodzin, na koniec 2016 r. – 44 rodziny, a na koniec I poł. 2017 r. – 26 rodzin. Ośrodek nie posiada wiedzy na temat rozwiązanych adopcji, informacje na ten temat nie są przekazywane przez sądy.

(dowód: akta kontroli 239, 242-243, 325, 333, 337)

3.3. Wśród rodzin adopcyjnych, które przysposobiły dzieci w kontrolowanych 15 postępowaniach⁵⁴, były:

- trzy rodziny skierowane przez inny ośrodek adopcyjny, w tym jedna przejęta po zlikwidowanym niepublicznym ośrodku adopcyjnym⁵⁵, wówczas Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. uwzględnił czynności przeprowadzone przez inny ośrodek;
- rodzina, która sprawowała nad dzieckiem rodzinną pieczę zastępczą (art. 170 ust. 1 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny)⁵⁶;
- trzy rodziny, które adoptowały wcześniej dzieci: niebędące rodzeństwem dziecka przysposobianego⁵⁷ albo będące rodzeństwem dziecka przysposobianego (art. 170 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy) w 2008 r.⁵⁸ i w 2010 r.⁵⁹.

⁵⁰ Również działania opisane w pkt 2.4 niniejszego wystąpienia.

⁵¹ W 2015 r. – 45 rodzin, w 2016 r. – 44 rodziny i w I poł. 2017 r. 7 rodzin.

⁵² W 2015 r. – 10 rodzin, w 2016 r. – 9 rodziny i w I poł. 2017 r. 3 rodziny.

⁵³ W 2015 r. 24 rodziny, w 2016 r. – 29 rodzin i w I poł. 2017 r. – 22 rodziny.

⁵⁴ Do badania wybrano spośród adopcji zakończonych w 2015 r.: sprawy oznaczone nr 60.2014, 94.2014, 197.2013, 110.2014, 43.2015, 3.2014, spośród spraw zakończonych w 2016 r. sprawy nr 20.2015, 82.2014, 84.2015, 15.2016, 39.2016, 82.2015, a ze spraw zakończonych w 2017 r. 58.2016, 74-75.2015 i 84.2016.

⁵⁵ Sprawa 94.2014 (17.2015), nr 197.2013 (45.2014), nr 60.2014 (20.2012).

⁵⁶ Sprawa nr 20.2015 (1.2016).

⁵⁷ Sprawa nr 43.2015 (63.2012).

⁵⁸ Sprawa 58.2016 (56.2015).

⁵⁹ Sprawa 39.2016 (21.2016).

Kandydaci, o których mowa w art. 170 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny nie muszą posiadać świadectwa, ale jest wymagana wstępna ocena, z uwzględnieniem kwalifikacji osobistych, o których mowa w art. 114¹ k.r.o., motywacji do podjęcia się wychowywania dziecka oraz wywiadu adopcyjnego, o którym mowa w art. 156 ust. 1 pkt 7 ustawy⁶⁰.

W przypadku rodziny zastępczej zrezygnowano z badań psychologicznych. Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. wystąpił o opinię psychologiczną do zespołu ds. pieczy zastępczej, wydaną rok wcześniej, ponieważ zgodnie z zasadami diagnostyki psychologicznej nie należy powtarzać testów psychologicznych w krótkich odstępach czasu. Również przy drugiej adopcji dziecka niespokrewnionego nie przeprowadzono testów psychologicznych. Natomiast w sytuacji kolejnej adopcji wskutek łączenia rodzeństwa nie dokonywano wymienionej oceny. Zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. kandydaci do drugiej adopcji *przechodzą rozmowę psychologiczną, która jest elementem badań psychologicznych. Przy drugiej adopcji rezygnuje się z przeprowadzenia testów psychologicznych. [...] Teorie opisujące osobowość, w oparciu o które powstają narzędzia badawcze, zakładają jej biologiczne podstawy, a tym samym względną stałość w przebiegu życia. W związku z tym wyniki testów psychologicznych uznaje się również za względnie stałe. Zmiany życiowe mogące wpływać na funkcjonowanie kandydatów na rodziny adopcyjne omawiane są w trakcie rozmów psychologicznych, które są powtarzane wraz z pojawiającymi się nowymi okolicznościami.*

W przypadku łączenia rodzeństwa przepisy prawa nie regulują sposobu kwalifikacji kandydatów. Zdaniem Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. nieetyczne wydaje się najpierw proponowanie dziecka, a później dokonywanie kwalifikacji. Według opinii Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. kwestię tą powinny szczegółowo poruszać przepisy prawa.

Wobec pozostałych kandydatów na rodziców adopcyjnych (8 postępowań), podejmowano w pełni działania określone w art. 156 ust.1 pkt 6-9 ustawy o wspieraniu rodziny.

Zakres działań ośrodka był zgodny z zakresem ustalonym w tych przepisach i w regulacjach wewnętrznych ośrodka adopcyjnego, tj. procedurą kwalifikacyjną kandydatów do przysposobienia dziecka. Został on udokumentowany w metryce.

(dowód: akta str. 78-80, 95-95, 360, 367-368, 381-455)

Według regulacji wewnętrznych postępowanie dotyczące kandydatów składa się z następujących etapów:

- 1) wstępnego (rozmowa informacyjna, złożenie wniosku z dokumentacją);
- 2) diagnostycznego (analiza dokumentacji, wywiad adopcyjny, badania, wstępna ocena kandydatów uzasadniająca skierowanie na szkolenie) - do 5 miesięcy, a do 22.09.2014 r. – do 4 miesięcy;
- 3) szkoleniowego (udział w szkoleniu, wydanie świadectwa) – 3,5 miesiąca, a do 22.09.2014 r. – 2 miesiące;
- 4) kwalifikacyjnego (druga część badań fakultatywnie, analiza wyników procesu diagnostycznego kandydatów, sporządzenie opinii o kwalifikacjach osobistych kandydatów i kwalifikacja kandydatów do przysposobienia) – do 3,5 miesięcy.

Postępowanie kwalifikujące na rodziców adopcyjnych, liczone od daty zarejestrowania wniosku kandydata do daty zakwalifikowania kandydatów do przysposobienia trwało:

– przeciętnie 151 dni;

⁶⁰ K. Tryniszewska, Komentarz do art. 172 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Lex

- najdłużej 380 dni, co było związane z tym, że etap kwalifikacyjny nie został przeprowadzony w terminie 3,5 miesiący, lecz trwał ponad 9 miesięcy. Po szkoleniu wstrzymano kwalifikację kandydatki, ze względu na konieczność przepracowania emocji i podjęcia przez nią terapii, co było warunkiem zakwalifikowania jej do przysposobienia;
- najkrócej 19 dni, co wynikało z tego, że kandydaci na rodziców adopcyjnych byli rodziną zastępczą, a ośrodek wykorzystał opinię psychologiczną zespołu do spraw pieczy zastępczej.

Postępowania kwalifikacyjne prowadzone przez Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. - poza wyżej wymienionym wyjątkiem - były prowadzone w znacznie krótszym terminie niż określony w procedurach wewnętrznych (do 12 miesięcy, a do 22.09.2014 r. – do 9,5 miesiąca). Ośrodek adopcyjny podejmował pierwsze działania (licząc od daty zarejestrowania zgłoszenia) w terminie średnio 12 dni⁶¹.

(dowód: akta kontroli str. 78-80, 95-96, 481)

3.4. W kontrolowanym okresie Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. udzielił wsparcia psychologicznego jednej kobiecie w ciąży (opis w pkt 3.15 niniejszego wystąpienia).

(dowód: akta kontroli str. 320-338)

3.5. W ośrodku udzielane było kandydatom na rodziców adopcyjnych wsparcie, w tym w przygotowaniu wniosków o przysposobienie i w zgromadzeniu niezbędnych dokumentów (opis w pkt 3.10.2 wystąpienia).

(dowód: akta kontroli str. 381-455)

3.6. W ramach 15 postępowań objętych kontrolą, ośrodek skierował rodziny kandydujące do przysposobienia dziecka na szkolenie w 8 przypadkach⁶², a wcześniej dokonał wstępnej oceny kandydatów, z uwzględnieniem kwalifikacji osobistych, motywacji do podjęcia się wychowania dziecka, wywiadu adopcyjnego (art. 172 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny).

(dowód: akta kontroli str. 381-455)

3.7. Kandydaci na rodziców adopcyjnych, licząc od daty zarejestrowania zgłoszenia, oczekiwali na szkolenie średnio 104 dni, a od daty skierowania – 27 dni⁶³. Wszyscy kandydaci ukończyli szkolenia, ostatniego dnia szkolenia wydano kandydatom świadectwa jego ukończenia.

(dowód: akta kontroli str. 481)

3.8. Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. szkoli kandydatów na rodziców adopcyjnych w oparciu o autorskie programy zatwierdzone przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na 5 lat (art. 172 ust.3 ustawy o wspieraniu rodziny). Pierwszy program został zatwierdzony w 2012 r., a następny w 2017 r. Szkolenia odbywają się na terenie Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp.⁶⁴ i są

⁶¹ Najkrócej, gdy w dniu złożenia wniosku osobiście, przeprowadzono badania pedagogiczne (0 dni); najdłużej 29 dni.

⁶² W pozostałych wypadkach nie kierowano na szkolenie:

- 3 rodzin skierowanych przez inny ośrodek adopcyjny – szkolenie zostało przeprowadzone w innym OA,
- 1 rodziny, która pełniła funkcję rodziny zastępczej i 2 rodzin, które wcześniej adoptowały rodzeństwo dziecka przysposobianego (art. 170 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o wspieraniu rodziny, osoby te nie muszą posiadać świadectwa szkolenia),
- 1 rodziny, które adoptowała wcześniej dzieci niebędące rodzeństwem dziecka przysposobianego (zostali oni zakwalifikowani na rodziców w 2008 r.).

⁶³ Czas oczekiwania na szkolenie wyniósł w poszczególnych przypadkach: od zarejestrowania wniosku - od 39 dni do 154 dni (w tym wypadku kandydaci uzupełnili dokumentację podlegającą złożeniu z wnioskiem 49 dni po wpływie do OA wniosku), a od skierowania na szkolenie - od 7 dni do 77 dni.

⁶⁴ W okresie 01.01.2012 r. - 30.06.2016 r. przy ul. Łokietka 22 w Gorzowie Wlkp., natomiast od 01.07.2016r. do dziś przy ul. Kosynierów Gdyńskich 50f. W latach 2012-2016 szkolenia odbywały się zazwyczaj w poniedziałki w godzinach 14.30-18.00, a od połowy 2016 r. w soboty w godzinach 9.00-12.30 (5 spotkań) lub w poniedziałki w godzinach 14.30-18.00 (2 spotkania). Godziny szkoleń zależą od możliwości kadrowych, zostały ustalone po analizie potrzeb kandydatów na rodziców adopcyjnych i możliwości związanych z normalnym funkcjonowaniem Ośrodka.

prowadzone przez pracowników ośrodka i osoby niebędące pracownikami (np. w zakresie prawa rodzinnego)⁶⁵. Prowadzone szkolenia, spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka⁶⁶. Od rozpoczęcia do zakończenia szkolenia dla kandydatów na rodziców adopcyjnych upływało średnio 54 dni. Zgodnie z procedurami wewnętrznymi obowiązujących do 22.09.2014 r. etap szkoleniowy powinien trwać 2 miesiące, a od 23.09.2014 r. - 3,5 miesiąca. W jednym przypadku⁶⁷ nie dochowano tego terminu: szkolenie trwało ponad dwa miesiące (od 15.09.2014 r. do 1.12.2014 r.). Zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika ośrodka przyczyną było przeprowadzenie szkolenia w odstępie dwutygodniowym pomiędzy spotkaniami. *Szkolenie takie odbyło się jednorazowo w celu sprawdzenia, czy jest to wygodny sposób prowadzenia zajęć dla kandydatów.*

(dowód: akta kontroli str. 49, 240, 355-357, 359, 366, 381-457)

3.9. W okresie objętym kontrolą komisja kwalifikacyjna wydała 77 opinii dotyczących kandydatów do przysposobienia dziecka, w tym 75 pozytywnych i dwie negatywne. Przyczyną wydania opinii negatywnych było: przejawianie postaw rodzicielskich niezgodnych z dobrem dziecka oraz urodzenie dziecka i nieukończenie szkolenia przez jednego z małżonków. Ww. nie wnosili odwołań lub skarg na działalność ośrodka. Działanie Komisji Kwalifikacyjnej nie było określone procedurami pisemnymi, przyjęte w ośrodku adopcyjnym procedury określały termin sporządzenia opinii kwalifikacyjnej⁶⁸. W skład komisji wchodził kierownik ośrodka, pracownicy (psycholodzy, pedagodzy), kurator sądowy i sędzia Sądu Rejonowego – Wydział Rodzinny i Nieletnich.

(dowód: akta kontroli str. 95, 243, 345-346, 458-462)

3.10.1. Kandydatom do przysposobienia, którzy otrzymali pozytywną opinię kwalifikacyjną, udostępniono informację o zakwalifikowanym dziecku do przysposobienia w terminie wynoszącym średnio 370 dni. Najdłuższe terminy udostępnienia informacji o dziecku związane były z ciążą kandydatki, brakiem dzieci spełniających oczekiwania kandydatów (dziecko jak najmłodsze i zdrowe) oraz rezygnacją z propozycji dzieci przedstawianych przez ośrodek⁶⁹.

Wszystkim kandydatom do przysposobienia, również skierowanym przez inne ośrodki adopcyjne, Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. umożliwił kontakt z dzieckiem, co zostało udokumentowane w postaci notatki z pierwszego kontaktu i notatki z monitoringu kontaktów.

(dowód: akta kontroli str. 381-455, 481)

3.10.2. Ośrodek adopcyjny udzielał kandydatom na rodziców adopcyjnych wsparcia, w tym w przygotowaniu wniosków o preadopcję i przysposobienie oraz

⁶⁵ <http://www.polityka-spoleczna.lubuskie.pl/pl/Osrodki-Adopcyjne-w-województwie-lubuskim/Program-szkolenia-dla-kandydatow-do-przysposobienia-dziecka> [dostęp 30.11.2017 r.]

⁶⁶ Dz.U. z 2011 r. Nr 272, poz. 1610.

⁶⁷ Sprawa nr 84.2016 (19.2014).

⁶⁸ Nie dłużej niż do 30 dni od dokonania analizy wyników procesu diagnostycznego.

⁶⁹ Najdłuższe terminy:

- kandydatka po kwalifikacji zaszła w ciążę, która zakończyła się poronieniem, po 392 dniach od uzyskania pozytywnej opinii udostępniono kandydatom informację o dziecku oczekującym na przysposobienie, kandydaci zrezygnowali z tej propozycji z powodu poważniejszej choroby dziecka, kolejna propozycja dziecka została przedstawiona po 819 dniach od kwalifikacji kandydatów, dziecko to zostało przysposobione;

- kandydaci (pełniący funkcję rodziny zastępczej dla 4 dzieci) zostali zakwalifikowani na rodziców adopcyjnych niemowlęcia, propozycję otrzymali po 756 dniach od kwalifikacji;

- kandydaci po 469 dniach od kwalifikacji otrzymali propozycję dziecka, jednak zrezygnowali, OA zaproponował inne dziecko po 612 dniach od kwalifikacji, dziecko to zostało przysposobione;

- kandydat (osoba samotna) została zakwalifikowana na rodzinę adopcyjną dla jak najmłodszej dziewczynki, do 2 roku życia. OA w Gorzowie złożył propozycję dziecka 592 dnia po kwalifikacji.

Najkrótszy termin: kandydaci do drugiej adopcji, wcześniej adoptowali dziecko niespokrewnione.

zgromadzeniu niezbędnych dokumentów. Spośród 15 postępowań zakończonych adopcją, w dwóch przypadkach, dotyczących rodziców skierowanych przez inny ośrodek adopcyjny, wsparcie to miało ograniczony zakres. Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp.:

- złożył wniosek do sądu o adopcję, a ośrodek kierujący przekazał niezbędne dokumenty do wniosku o adopcję i preadopcję;
- nie przysyłał wniosku o przysposobienie bądź o preadopcję wraz z kompletem dokumentów. Rodzice nie wystąpili o takie wsparcie. Po upływie 5 miesięcy od pierwszego kontaktu Kierownik ośrodka złożyła wniosek do sądu o przesłanie prawomocnego postanowienia przysposobienia małoletniego, powołując się uzyskaną na informację, że sprawa odbyła się 3.06.2015 r.

Nie wystąpiły przypadki odmowy udzielenia wsparcia, a złożone przez Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. w sądzie rodzinnym wnioski o przysposobienie były kompletne. NIK pozytywnie ocenia zaangażowanie ośrodka udzielane kandydatom na rodziców na etapie prowadzonego postępowania sądowego. Przykładowo, w związku z zapytaniem sądu m.in. na temat: według jakiego klucza dokonano wyboru kandydatki będącej osobą samotną na przysposobienie małoletniej i czy w ośrodku adopcyjnym na liście oczekujących znajdują się pary małżeńskie, ośrodek wskazał, że została już zbudowana więź pomiędzy dzieckiem a kandydatką, kandydatka posiada m.in. kwalifikacje osobiste uzasadniające przekonanie, że będzie należycie wywiązywała się z obowiązków przysposabiającego, a przepisy prawa nie różnicują statusu małżeństw i osób samotnych w procesie adopcyjnym⁷⁰.

Okres, jaki upływał od przekazania informacji o dziecku do jego przysposobienia był bardzo zróżnicowany – wynosił od 68 dni do 673 dni, średnio 160 dni. Najdłuższy został spowodowany zawieszeniem postępowania w sprawie preadopcji i przysposobienia z powodu sprawy rozwodowej rodziców biologicznych. Na uwagę zasługuje aktywna postawa Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp., który kierował do sądu prośby o jak najszybsze wyznaczenie terminu sprawy rozwodowej, uzasadniając więzią, która powstała pomiędzy kandydatką a 6-letnim dzieckiem, a gdy kandydatka wniosła o podjęcie postępowania, ośrodek złożył pismo wskazujące, że w sytuacji, gdy kandydatka cały czas utrzymuje kontakty z dzieckiem, dalsze nieuzasadnione przebywanie dziecka w pieczy zastępczej wpływa źle na samopoczucie dziecka, które zaczyna obwiniać się za zaistniałą sytuację.

(dowód: akta kontroli str. 381-455)

3.11. Ośrodek wprowadził praktykę polegającą na tym, że po przysposobieniu dziecka, przysyłał do rodziców adopcyjnych formularz oświadczenia, zawierający m.in. pytanie, czy rodzice wyrażają zgodę na uzyskiwanie informacji o rodzeństwie dziecka adopcyjnego, z prośbą o odesłanie wypełnionego druku oraz pouczeniem, że brak oświadczenia świadczy o fakcie, że rodzice adopcyjni wyrażają zgodę na uzyskiwanie informacji o rodzeństwie dziecka adopcyjnego. Kierownik ośrodka wyjaśniła, że zasadą jest wysyłanie ww. formularzy oświadczeń. *W momencie, gdy na etapie okresu styczności rodzina deklaruje, że w przyszłości mogłaby przysposobić rodzeństwo dziecko lub prosi o informowanie ich o rodzeństwie ich dziecka Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. odstępuje od ww. zasady. Jednakże dla przejrzystości Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. będzie wysyłał wszystkim rodzinom oświadczenia.*

Na problemy związane z łączeniem rodzeństw w sytuacji gdy dzieci zostały urodzone na terenie różnych gmin wskazała Kierownik ośrodka (pkt 2.5. niniejszego

⁷⁰ Sprawa oznaczona nr 15.2016 (8.2014).

wystąpienia). Wśród postępowań objętych kontrolą, wystąpiły dwie sprawy, w których rodzeństwo dzieci zostało wcześniej przysposobione. Skutkiem zawiadomienia dotychczasowych rodziców adopcyjnych rodzeństwa, dzieci objęte postępowaniem adopcyjnym zostały przysposobione.

(dowód: akta kontroli str. 360, 367, 381-455)

3.12. W okresie objętym kontrolą do Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. zgłosiło się 96 rodzin⁷¹, z tego 4 rodziny zrezygnowały z procedury w tym ośrodku. W grupie rodzin zgłaszających się do ośrodka 23% rodzin pochodziło spoza województwa lubuskiego⁷².

W adopcji krajowej (po wyłączeniu tzw. adopcji wewnątrzrodzinnej) przysposobiło dzieci 57 rodzin.

Zdaniem Kierownika ośrodka liczba rodzin, które zgłosiły się do ośrodka, a pochodzących z innego województwa jest wskaźnikiem, na podstawie którego należy oceniać pracę ośrodka.

(dowód: akta kontroli str. 242-243, 369-370)

3.13. W toku kontroli przeprowadzono badania ankietowe wśród kandydatów na rodziców adopcyjnych⁷³ (z których 45% było na etapie szkolenia, a 48% na etapie oczekiwania na dziecko po uzyskaniu świadectwa) oraz wśród kandydatów, dla których postępowanie nie zakończyło się przysposobieniem dziecka, z powodu rezygnacji⁷⁴.

Z udzielonych przez kandydatów na rodziców adopcyjnych odpowiedzi, wynika, że:

- etap diagnostyczno-konsultacyjny najczęściej trwał do 3 miesięcy (49% wskazań), szkoleniowy - do 3 lub do 6 miesięcy (odpowiednio 42% oraz 23%), dotychczasowy okres oczekiwania na dziecko - do jednego roku (50%);
- o wyborze ośrodka adopcyjnego zdecydowała bliska odległość od miejsca zamieszkania (59%), rekomendacje/informacje uzyskane na temat ośrodka od innych osób, w tym z internetu (33%); najmniejsza liczba badanych (3%) nie miała wpływu na wybór ośrodka, gdyż ich dokumenty zostały w to miejsce przekazane;
- wsparcie ze strony ośrodka adopcyjnego jest bardzo dobre⁷⁵: wsparcie psychologiczne (75% wskazań), wsparcie pedagogiczne (79%) oraz wsparcie organizacyjne, dotyczące przygotowania wniosków i dokumentów (83%);
- zdecydowana większość badanych oceniła szkolenia bardzo dobrze (83%) i dobrze (11%);
- pod względem przygotowania kadry ośrodka oraz jej zaangażowania, liczby pracowników, warunków lokalowych i wyposażenia ośrodka, przeważały oceny bardzo dobre oraz dobre⁷⁶;
- atmosfera przy współpracy z ośrodkiem oraz zapewnienie dyskrecji w przebiegu procedur zostały ocenione bardzo dobrze (89% i 96% ocen);

⁷¹ W 2015 r. – 45 rodzin, w 2016 r. – 44 rodzin, w I poł. 2017 r. – 7 rodzin.

⁷² W 2015 r. – 10 rodzin, w 2016 r. – 9 rodzin, w I poł. 2017 r. – 3 rodziny.

⁷³ 56 ankiet spośród 106 wysłanych i 25 rozdanych podczas szkoleń (tj. 43%).

⁷⁴ 3 ankiet spośród 8 wysłanych (38%).

⁷⁵ Skala ocen: bardzo dobrze, dobrze, średnio, źle, bardzo źle.

⁷⁶ Przygotowanie kadry oceniono bardzo dobrze i dobrze, w przypadku: psychologów odpowiednio 80% i 16% wskazań, pedagogów 84% i 13% oraz pozostałych pracowników 74% i 18%. Zaangażowanie kadry oceniono bardzo dobrze i dobrze, co w przypadku: psychologów wyniosło odpowiednio 88% i 7% wskazań, pedagogów - 88% i 8%, a pozostałych pracowników 85% i 10%. Jeśli chodzi o liczbę pracowników, warunki lokalowe i wyposażenie ośrodka także przeważały oceny bardzo dobre oraz dobre – tak oceniona została liczba psychologów (odpowiednio 59% i 23% wskazań), pedagogów (55% i 30%), pozostałych pracowników (59% i 29%), warunki lokalowe (76% i 7%) i wyposażenie (72% i 25%).

- dostępność ośrodka (dni i godzin pracy) została oceniona bardzo dobrze (61%), dobrze (25%) albo średnio (14%);
- wśród barier/problemów w procesie adopcyjnym wskazywano: brak dzieci o uregulowanej sytuacji prawnej (29%), długie oczekiwanie na szkolenie i długotrwałe szkolenie (15%);
- większość respondentów nie spotkała się z problemem zagrożenia korupcją w procesie adopcyjnym (88%), bazując na własnych doświadczeniach i ocenie zagrożenia korupcją większość wskazała na niski poziom zagrożenia (57%), a dalej na brak doświadczeń i wiadomości w tym zakresie (29%), na umiarkowany poziom zagrożenia (7%) bądź wysoki (4%);
- ankietowani wskazywali na konieczność poprawy: godzin pracy ośrodka, czasu oczekiwania na szkolenie, czasu oczekiwania na dziecko po otrzymaniu ostatecznej klasyfikacji, długą procedurę przysposobienia dziecka oraz na brak dzieci o uregulowanej sytuacji prawnej; ponadto respondenci wnosili o większą liczbę ośrodków adopcyjnych, usprawnienie mechanizmów wpływających na sytuację prawną dzieci do adopcji, a także możliwość wprowadzenia w ośrodkach adopcyjnych mechanizmów kontrolno-doradczych wobec rodzin adopcyjnych po zakończonym procesie adopcyjnym.

Trzy osoby, którym nie udało się przysposobić dziecka w kontrolowanym ośrodku⁷⁷, jako przyczynę wskazało brak dzieci spełniających oczekiwania (33%) i inne przyczyny leżące po stronie ośrodka (67%). Dwoje ankietowanych wskazało, że niezrealizowanie przysposobienia nastąpiło z winy ośrodka, dodając, że nie zawiadomili żadnego z organów, tylko dokonali zmiany ośrodka adopcyjnego. Również dwoje ankietowanych oceniło wsparcie psychologiczne otrzymywane ze strony ośrodka adopcyjnego i zaangażowanie psychologów źle.

W przypadku oceny przygotowania kadry ośrodka oraz jej zaangażowania, liczby pracowników, warunków lokalowych i wyposażenia ośrodka, przeważały oceny bardzo dobre oraz dobre. Dostępność ośrodka (dni i godziny pracy) wszyscy wypełniający ankiety ocenili jako dobrą. Problemem w procesie adopcyjnym jest przede wszystkim długotrwała procedura przygotowawcza (29%), a zmian wymaga skrócenie czasu trwania procedury adopcyjnej oraz uznawanie kwalifikacji adopcyjnej we wszystkich ośrodkach adopcyjnych na terenie całego kraju.

(dowód: akta kontroli str. 372-379)

3.14. Ośrodek nie prowadził monitoringu losów przysposobionego dziecka po zakończeniu procesu adopcyjnego. Jak wyjaśniła Kierownik ośrodka, pomocy wsparcia udziela się na wniosek rodziny. *Jednakże zdaniem pracowników Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. istnieje potrzeba posiadania możliwości kontaktowania się z rodziną adopcyjną nie na zasadzie kontroli, ale udzielania wsparcia. Istnieje prawdopodobieństwo, iż szybka reakcja specjalistów na początku kryzysów w rodzinie spowodowałaby uniknięcie większych problemów w rodzinie a w najgorszym przypadku rozwiązania adopcji. Dzieci, które trafiają do adopcji z uwagi na wczesne doświadczenia mają zazwyczaj zaburzenia więzi, które mogą powodować niemożność nawiązania prawidłowej i bliskiej relacji między dzieckiem a rodzicem adopcyjnym. Praktyka wskazuje, iż dopiero, gdy dziecko poczuje się bezpiecznie w rodzinie adopcyjnej zaczyna objawiać zachowania, które są trudne do zaakceptowania przez rodziców adopcyjnych. Z reguły rodzice adopcyjni mają trudność do przyznania się, że w ich rodzinie występują takie sytuacje, dlatego też nie zgłaszają się sami po wsparcie do ośrodka adopcyjnego. Prawdopodobnie, (niesłusznie) obawiają się oceny i sięganie po pomoc traktują jako przyznanie się do*

⁷⁷ Etap zakończenia współpracy z ośrodkiem adopcyjnym: diagnostyczno-konsultacyjny (67%), szkolenia (33%). Na wybór OA w Gorzowie Wlkp. 67% nie miało wpływu, gdyż ich dokumenty zostały w to miejsce przekazane, natomiast 33% jako powód wskazała rekomendacje/informacje uzyskane na temat ośrodka od innych osób (w tym z internetu).

porażki wychowawczej czy opiekuńczej. Ośrodek adopcyjny często uzyskuje informacje od rodzin adopcyjny w sposób nie sformalizowany, np. rodziny przychodzą ze swoimi dziećmi w odwiedziny, dzwonią do ośrodka lub wysyłają e-maile ze zdjęciami dzieci. Nie ma to jednak sformalizowanego charakteru.

(dowód: akta kontroli str. 366-367, 381-455)

3.15. W kontrolowanym okresie wsparciem objęta została kobieta w ciąży na własny wniosek oraz udzielano jej porad prawnych poprzez e-mail⁷⁸. Dziecko trafiło do adopcji.

Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. stara się propagować w społeczności lokalnej informację, iż ośrodki adopcyjne udzielają wsparcia kobietom w ciąży. Rozpowszechnianie tej wiedzy następuje poprzez organizowanie szkoleń dla pracowników OPS oraz poprzez radio, np. Radio RMF MAXX.

(dowód: akta kontroli str. 240-241)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷⁹, wnosi o:

1. Rzetelne sporządzanie *kwartalnych sprawozdań z działalności* ośrodków adopcyjnych.
2. Sporządzanie kart dziecka w sposób zgodny z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2015 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka, w tym metryki prowadzenia sprawy.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

⁷⁸ Kobieta ta napisała e-maila do ośrodka z prośbą o udzielenia jej wsparcia, ponieważ chce po urodzeniu zostawić dziecko w szpitalu i zrzec się do niego praw rodzicielskich. Ośrodek poinformował, że do czasu podpisania w sądzie stosownych dokumentów ma prawo do zmiany swojego zdania odnośnie losów dziecka oraz o formalnościach dotyczących zrzeczenia. Została jej zaproponowana konsultacja z psychologiem, aby móc rozważyć, czy ta decyzja jest przemyślana. Kobieta odmówiła rozmowy z psychologiem argumentując, iż już podjęła decyzję o oddaniu dziecka i prosi o informację co do dalszych kroków prawnych. Po porodzie kobieta ponownie drogą elektroniczną skontaktowała się z ośrodkiem prosząc o informację, w jaki sposób sąd będzie się z nią kontaktował. Przekazano kobiecie numer do koordynatora pieczy zastępczej, który zajmował się sprawą dziecka.

⁷⁹ Dz.U. z 2017 r., poz. 524.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 15 grudnia 2017 r.

Kontroler
Lidia Sobkowiak-Mariasz
główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

.....
Podpis